

Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки
Бібліотека

Серія "Дослідники Волині. Дати і долі"

Вип. 19.

Стефан Мацко

(1892–1961)

Біобібліографічний нарис до 120-річчя від дня народження

Луцьк – 2019

УДК 5(01)
М 36

Стефан Мацко (1892-1961) [Електронний ресурс] : біобібліогр. нарис до 120-річчя від дня народж. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. - Електрон. текст. дані. - Луцьк, 2019. - Бібліогр.: 12 назв.

Подано бібліографічну інформацію про польського ботаніка Стефана Мацко, який вніс значний вклад у вивчення та охорону рослинного світу Волині.

Дослідник рослинного світу волинського лісостепу

28 серпня 2019 року виповнюється 120 років від дня народження відомого польського ботаніка, палінолога, еколога, біогеографа Стефана Мацка.

Стефан Мацко народився 28 серпня 1899 року в селі Жабне Тарновського повіту Краківського воєводства в родині службовця Станіслава Мацка і Вікторії Старк. Середню школу закінчив у Тарнові; там же у 1911–1916 роках навчався у вищій Реальній школі. У 1916 році Стефан 17-річним добровольцем вступив до Польських легіонів армії Австро-Угорщини. Брав участь в італійській кампанії, був поранений, потрапив у полон. Перша нагорода Стефана Мацка була військова – Залізний Хрест I Бригади Польських легіонів. Перерване війною навчання С. Мацко закінчив у 1919 році екзаменом на атестат зрілості у Львові. У 1921–1924 роках викладав природу у початковій школі с. Крезали Меховського повіту. Вищу освіту Стефан Мацко почав здобувати у 1924 році, навчаючись на математично-природничому факультеті Ягеллонського університету в Кракові. У 1930 році захистив дисертацію «Вивчення географічного поширення та біології азалії понтійської в Польщі» і здобув науковий ступінь доктора філософії з природничих наук.

Життєвий шлях та наукова діяльність вченого тісно пов'язані з Україною, зокрема з Волинню, Рівненщиною та Поліссям. З 1932 по 1939 роки С. Мацко жив у місті Луцьку і викладав природничі дисципліни у міському ліцеї та гімназії ім. Тадеуша Костюшка. Був одним із засновників Волинського наукового товариства, у 1934–1939 роках очолював його наукову раду. Як делегат Державної ради охорони природи займався вирішенням природоохоронних питань в краї. Велику увагу Стефан Мацко приділяв музейній справі. Вчений очолив природничий відділ Луцького музею і, користаючись фінансовою підтримкою Волинського наукового товариства, зібрав велику кількість цінних музейних матеріалів, що представляли природу Волині. Стефан Мацко турбувався поповненням музею і геологічними зразками, а також збором ентомологічної колекції. У місті Луцьку була створена природнича лабораторія, а в селі Сокиричі – ентомологічна станція. Найважливішою працею волинського періоду наукової роботи С. Мацка є «Рослинність проєктованих резерватів на Волині» (1938).

У 1939 році Стефан Мацко переселився до Львова, де працював науковим співробітником Львівського відділення Академії наук України. Під час Другої світової війни вчений переїхав до Польщі. З 1945 року він працював у Вроцлавському університеті. У 1951 році С. Мацко отримав звання професора цього університету, у 1954–1956 роках очолював деканат факультету природничих дисциплін і одночасно із 1947 по 1965 роки працює директором університетського Ботанічного саду. Помер Стефан Мацко у 1967 році, похований у місті Вроцлаві [12, с. 90].

Досить вагомий внесок у вивчення та охорону рослинного світу Волині й Волинської височини, зокрема, зробив С. Мацко. Результати своїх багаторічних досліджень рослинного покриву Волинської та Рівненської областей вчений узагальнив у своїй монографії «Рослинність межиріччя Стиру, Горині і Случі».

Стефан Мацко обґрунтував мережу природно-заповідних об'єктів Волині, включаючи територію сучасних Волинської та Рівненської областей та Кременецького району Тернопільської області. Більшість територій, які вчений запропонував охороняти, увійшли до сучасної природно-заповідної мережі.

Результатом вивчення флори Волині є унікальна ботанічна колекція, яку Стефан Мацко передав до Волинського краєзнавчого музею.

Рекомендовані джерела:

1. Андреева М. Стефан Мацко – дослідник природи / Т. Андреева, Т. Тищенко // Віче. – 1997. – 18 верес. – С. 8.
2. Андреева М. Унікальний матеріал із Вроцлава / Т. Андреева, В. Дмитрук // Віче. – 1997. – 9 жовт. – С. 5.
3. В обласному музеї – виставка гербарію польського ботаніка Стефана Мацко [Електронний ресурс] // Волинський краєзнавчий музей : сайт. – Режим доступу: <https://bit.ly/2P3QD5k> (дата повідомлення: 09.08.2019. – дата звернення: 19.08.2019). – Назва з екрана.
4. Гаврилюк О. С. Мацко – дослідник природи Волині / О. Гаврилюк // Волинський музей : історія і сучасність : тези та матеріали І наук.- практик. конф., присвяч. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжнен. літ.- мемор. музею Лесі Українки. – Луцьк, 1998. – С. 9–10.
79.14(4УКР-4ВОЛ)
В 67
5. Ковальчук Є. І. Польський період історії Волинського краєзнавчого музею (1929–1939 роки) [Електронний ресурс] / Є. І. Ковальчук // Праці Центру пам'яткознавства : зб. наук. пр. / голов. ред. С. З. Заремба. – Київ, 2014. – Вип. 25. – С. 108-119. – Бібліогр.: 23 назв. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/81764> (дата звернення: 19.06.2019). – Назва з екрана.
6. Кузьмішина І. Гербарій Стефана Мацко у Волинському краєзнавчому музеї / І. Кузьмішина // Минуле і сучасне Волині та Полісся : Ковель і ковельчани в історії України та Волині : матеріали XII Всеукр. наук. іст.-краєзнав. конф., присвяч. 12-й річниці Незалежності України і 485-й річниці надання Ковелю Магдебурз. права, м. Ковель, 23-24 жовт. 2003 р. : зб. наук. пр. : [у 2 ч.] / Волин. облдержадмін. [та ін.] ; [відп. за вип.: Г. В. Бондаренко, А. М. Силюк]. - Луцьк, 2003. - Ч. 2. - С. 104-106. - Бібліогр.: 12 назв.
63.3(4УКР-4ВОЛ)
М 62
7. Кузьмішина І. І. Знахідка *Phyteuma orbiculare* L. (Campanulaceae) на Волинській височині [Електронний ресурс] / І. І. Кузьмішина, В. П.

Войтюк, Л. О. Коцун // Український ботанічний журнал. - 2011. - Т. 68, № 5. - С. 730-732. - Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/UBJ_2011_68_5_11 (дата звернення: 25.07.2019).

– Назва з екрана.

8. Ланшина Л. Унікальну колекцію гербарію Волинському краєзнавчому музею подарував поляк Стефан Мацко [Електронний ресурс] / Л. Ланшина // Відомості.інфо : сайт. – Луцьк, 2008–2017. – Режим доступу: <https://vidomosti-ua.com/newspaper/93872> (дата повідомлення: 21.08.2014. – дата звернення: 25.07.2019). – Назва з екрана.
9. Олешко В. В. Каталог гербарію Стефана Мацка та Йозефа Панека : із фондів Волин. краєзнав. музею / В. В. Олешко, Л. А. Савчук, Т. П. Андреева ; Волин. краєзнав. музей, Від. природи. - Луцьк : [б. в.], 2005. - 584 с.

28.5

О-53

10. Стасюк М. Історія вивчення адвентивної фракції флори Волинської височини [Електронний ресурс] / М. Стасюк, С. Лико // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; [редкол.: І. Я. Коцан та ін.]. - Луцьк, 2016. - № 7 (332) : Серія: Біологічні науки. - С. 73-78. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/10932> (дата звернення: 25.07.2019). – Назва з екрана.

11. Тищенко Т. Гербарій Стефана Мацко у фондах Волинського краєзнавчого музею / Т. Тищенко // Волинський музей : Історія і сучасність : наук. зб. / Волин. обл. упр. культури, Волин. краєзнав. музей, Волин. обл. т-во краєзнавців ; [редкол.: А. Силук та ін.]. - Луцьк, 1999. - Вип. 2. - С. 104-105. - Бібліогр.: с. 105.

79.14(4УКР-4ВОЛ)

В 67

12. Тищенко Т. [Стефан Мацко] / Т. Тищенко // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2009 рік / Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки [та ін.] ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, Е. С. Ксендзук. - Луцьк, 2008. – С. 91–93.

63.3(4УКР-4ВОЛ)я2

К 17